

דבר המערכת

דברי חיזוק והתעוררות במשנת רבינו התו"ט
והימים ימי קביעת 'עתים לתורה'

אכשר דרא, מה שלא זכינו לפני שנות דור - זכה דורנו דור עני, בכל פינה ובכל יתד מייסדים שיעורים מדי יום ביומו, ומתרבה הפצת התורה בישראל.

אמנם כל יחשוב האדם העובד על המחיה ועל הכלכלה, מה יוסיף ומה יתן לי אם אלמד "שעה" ביום, והרי כל היום אני טרוד בפרנסתי וראשי בל עמי, ונמצא המיעוט בטל ברוב, על זה בא ומליץ הגה"צ רבי אליעזר דוד גרינוולד זצ"ל בעל הקרן לדוד אבד"ק סאטמאר ואומר, אם לומדים שעה 'קבועה' ביום נחשב הדבר כאילו הוא לומד שעות רבות במשך היום.

ואלו הם דבריו: "הנה בפשטות קשה טובא, הרי האדם עסוק בפרנסה על המחיה ועל הכלכלה ברוב היום, וא"כ אפילו אם ילמד בערב איזו שעות, הרי שעות אלו יתבטלו ברוב שעות היום שאינו עוסק בהם בדברי תורה. ברם הרי אמרו חז"ל (כתובות טו.) "כל קבוע כמחצה על מחצה דמי". ועל כן אם ילמד האדם בכל יום איזו שעות ללא קביעות, בודאי שהמועט בטל ברוב והרי הוא כמי שאינו, אבל לזה חסד גדול עשה עמנו השי"ת, שציווה לנו על ידי חכמיו הקדושים לקבוע עתים לתורה, וכשלומד בקביעות הוי כמחצה על מחצה, ואותן השעות המועטות שעוסק בהם בתורה בקביעות אינם בטלים ברוב שעות היום, עכ"ד.

ויש להסמיך לדבריו מה שאמר ה"דברי ישראל" (פר' בחוקותי), לבאר הכתוב "אם בחקותי תלכו ונתתי גשמיכם בעתם", הנה ידוע שדברי תורה נקראים "חק", וכן הפרנסה נקראת "חק" (חק היא לישני דמזוני - ביצה טז.), וזהו "אם בחקותי תלכו" - בקביעת עתים לתורה ותפלה מתוך משא ומתן, "ונתתי גשמיכם" - פרנסה הגשמיות "בעתם" בזכות 'העתים' שאתה פונה לתורה ותפלה עיי"ש.

ועל דרך זה פירשו 'צדיקים' (עי' בספה"ק נחל יצחק להרה"ק מזוטשקא) הכתוב "זאת חוקת התורה" - ששערי פרנסה טובה (חק לישני דמזוני כ"ל) נפתחים לאדם בזכות לימוד התורה הק'.

דבר בעתו מה טוב - שהקריאה מעורר הזמן, בחודש זה שקוראים בתורה (-פר' חוקת) שישאל אמרו שירה על התורה הק', המרוממת ומטהרת נפשנו וכפי שהאריך בזה האור החיים הק' (שלחי פרשת חוקת) ששירת הבאר, הכוונה על התורה הק'. אשרי האיש הלוקח לעצמו לחזק ולהתחזק בקביעת עתים בתורה, כל אחד לפי יכולתו. וכבר הצענו כמה פעמים בפני הקוראים ונשוב ונחזק זאת דהרי דברי תורה צריכים חיזוק, סגולת מעלת ולימוד משניות תוס' יום טוב, ובפרט עם הביאור הנפלא "ששון יום טוב", שממתקת את הלימוד באופן השווה לכל נפש, כל אחד כפום דרגא דיליה. (ראה מטעמת מהביאור הנפלא בעמ' ג' בגליון זה).

ובזכות זה נזכה ל"זאת חוקת התורה" שיפתחו לנו שערי פרנסה טובה ושפע טוב לנו ולכל ישראל, אכ"ר.

הגליון יוצא לאור עולם ע"י

מכון תוס' יו"ט המבואר

לקבלת הגליון באימייל, וכן לתגובות והערות:

machontosfosyomtov@gmail.com

דבר המלך ודתו

פנינים נפלאים מתורת רבינו בעניניא דיומא
מדוע בלעם לא יכל לקלל את ישראל

וְעָתָה לָכֵּה נָא אֶרֶץ לִי אֵת הָעָם הַזֶּה וגו' (כב, ו). ובמדרש (ילקוט רמז תשסו) כשביקש בלק מבלעם לקלל את ישראל, אמר לו בלעם הכתובים חלקו כבוד לישראל שנאמר אדם כי יקריב מכם קרבן לה', מכם אני מבקש ולא מאומות העולם, ואיך אקללם.

ויש להבין מדוע נמנע בלעם מלקלל את ישראל בשביל שהכתובים חלקו כבוד לישראל, באמרו מכם אני מבקש ולא מאומות העולם.

ויש לומר על פי מה שכתוב בשארית יעקב (אלגאזי בפרשתנו) שכוונת בלק היתה לעכב את ישראל שלא יכנסו לארץ ישראל, כמו שאמר ואגרשנו מן הארץ, ובא בטענת לסטים אתם, שכבשתם ארץ שבעה עממין עכ"ד.

והנה הקשה השל"ה הקדוש (פרשת בראשית) היאך נטל הקב"ה ארץ ישראל משבע אומות ונתנה לישראל, וכי דינא הכי שהנותן מתנה לאחד שיחזור ויטול המתנה ממנו לתתה לאחר, ותיירץ לפי שהקב"ה נקרא מלך וכתוב (שמואל א ח, יח) ואת שדותיכם ואת כרמיכם וזיתיכם הטובים יקח ונתן לעבדיו, וכל האמור בפרשת מלך - מלך מותר בו (סנהדרין כ, ב) עכ"ד.

והקשה על זה בלקט יוסף (ערך ארץ ישראל אות ח) ממה שהקשו התוספות (שם ד"ה מלך) למאן דאמר שכל האמור בפרשת מלך - מלך מותר בו, אם כן למה נענש אחאב כשלחך כרם נבות, ותיירצו שדוקא ליקח וליתן לעבדיו מותר, אבל לעצמו לא עיי"ש. והנה איכא למאן דאמר (מגילה כו, א) ירושלים לא נתחלקה לשבטים ושייר אותה הקב"ה לעצמו, ולפי זה היאך נטל הקב"ה את ארץ ישראל מאומות העולם מטעם כל האמור בפרשת מלך - מלך מותר בו, הרי דין זה אינו כשלוקח לעצמו, אלא על כרחך צריך לומר דאיתא כמאן דאמר ירושלים נתחלקה לשבטים ולא שייר לעצמו כלל, ולכן בטלה טענת לסטים אתם עכ"ד.

והנה כתב בספר בשרתי צדק (פרשת בא) כי מה שירושלים לא נתחלקה לשבטים, נלמד בגמרא ממה שנאמר בנגעים אחוזתכם, אחוזתכם מטמא בנגעים ולא ירושלים, ומאן דאמר ירושלים נתחלקה לשבטים סבירא ליה אחוזתכם בא להורות אחוזתכם מטמא ולא אחוזת גוי, וכשם שאין אחוזתם מטמאה בנגעים, כך בגדיהם וגופם אינם מטמאים.

וכתב בתוספות יום טוב (נגעים פי"ב מ"א) הטעם מדכתיב גבי נגעים אדם, וישראל נקראים אדם ולא אומות העולם עיי"ש. נמצא לפי זה שאם העכ"ס אינם נקראים אדם אז אחוזתכם פירושו שרק אחוזתכם מטמאה, ולא אחוזת גוי ואינו מורה אחוזתכם ולא ירושלים, משום שנתחלקה לשבטים והוא בכלל אחוזתכם, אבל אם גם עכו"ם קרוי אדם, אז אי אפשר לומר שרק אחוזתכם מטמאה לפי שכתוב אדם, שהרי גם גוי נקרא אדם ועל כרחך צריך לומר אחוזתכם להורות ולא ירושלים, משום שלא נתחלקה לשבטים עכ"ד.

ומעתה יבואר המדרש, כשביקש בלק מבלעם לקלל את ישראל, וכוונת בלק היתה לעכב את ישראל שלא יכנסו לארץ ישראל בטענת לסטים אתם, אמר לו בלעם הכתובים חלקו כבוד לישראל שנאמר אדם כי יקריב מכם קרבן לה', מכם אני מבקש ולא מאומות העולם, והטעם הוא דגבי קרבנות נאמר אדם ורק ישראל קרויין אדם ולא האומות, ומעתה שהעכ"ס אינם נקראים אדם הרי אחוזתכם באה להורות אחוזתכם מטמא ולא אחוזת גוי, ואינו מורה אחוזתכם ולא ירושלים, משום שנתחלקה לשבטים וכיון שארץ ישראל נתחלקה לשבטים אם כן לא שייר הקב"ה לעצמו כלל, ושייך הדין שכל האמור בפרשת מלך - מלך מותר בו, ולכן בטלה טענת לסטים אתם, ואיך אקללם מכם טענת לסטים אתם.

אמירה נעימה (להגאון רבי נחום עזריאל אלימלך מיללער נ"י).

מעדני יו"ט

לקט משובח ונבחר עפ"י דברי רבינו על סדר הפרשיות התורה

ה' תמוז:

ה' תמוז - בו קבע רבינו להתענות לו ולזרעו אחריו

כתב רבינו התוס' יו"ט במגילת איבה (פרק יח מהדורת ווערשנער): "חשבתי למשפט הגזרה שהיתה על הספרים שלי, שנפסק עליהם בתחילה לבערם מן העולם, ובעבורם הוכרחתי לנסוע מביתי בחמשה בתמוז ולבא לחצר הקיסר, כי אחת דבר אלקים, זו הגזרה הקדומה, ושתיים זו שמעתי, היא הגזרה הזאת אשר אנכי 'נתפסתי על דברי תורה'."

וראיתי אני... לגזור עליכם ועל זרעכם הבנים בני והבנות בנותי, חתני וכלתי עד ביאת הגואל, לצום את יום החמישי לחודש תמוז עד אחר יציאות בית הכנסת של ערבית עכ"ל.

*

נעתיק בענין זה תשובות מרן פוסק הדור בעל שבט הלוי זצ"ל:

כבוד ידידנו המכובד הה"ג מופלג מאד כש"ת מוה"ר יעקב ירוחם וורעשנער שליט"א ציריך, בעמח"ס סדר יעקב. אחדשה"ט וש"ת באהבה.

יקרתו קבלתי ואותיות שאלוני, אודות צואת רבינו התו"ט ז"ע אשר צוה לדורותיו אחריו להתענות ביום שנפדה מצרתו הגדולה... ושאל אם יפרסם שם בהדגשה לכל יוצאי ורכו צואת זקנים הגדול גדול הדורות כי כבר נחלש את אשר צוה כנ"ל גם בכל יוצאי ירכו, וכבודו, פרס והציע הענין לכל צדדי, ולא נשאר לי רק להכריע בספק שלו.

הנה אין ספק דצואת התו"ט חיה וקיימת, וכיון דצוה כן לכל יוצאי ורכו עד ביאת גואל עליהם לשמור ולקיים, וכמבואר בפוסקים סי' תרפ"ב במג"א ועוד, ודלא כפר"ח שפקפק בזה, אלא כהסכמת רוב הפוסקים דאין לזה שייכות לדיון בטלה מגילת תענית, דמגילת תענית מדברת מדברים הנוגע לכל ישראל...

מכל מקום אם ציווה אבי המשפחה וגזר לעשות כן בפירוש לכל יוצאי חלציו אין ספק שהיא חי' וקיימת, וכדעת מו"א ודעמי' בסי' תרפ"ח וכדעת מרן הח"ס ז"ע או"ח סי' קס"ג, וראיתי גם מה שהעיר כ"ת מח"ס יו"ד סי' רל"ג ואיני רואה הכרח לסתירה, וכן סוגיא דעלמא, היות כן בודאי גדר מצוה הוא לחזק מה שגזר גאון וצדיק זה לדורותיו, כיון שכבר נתקבל באהבה מדורות הראשונים אחריו, אלא מחמת מרחק הדורות מאז נחלש, וכן מחמת בלבולי הגלות, ע"כ בודאי יפה עשה. ובענין התענית להקל או דרך פדיון כמש"כ התו"ט עצמו, או רק עד מנחה גדולה כמש"כ שם, והואיל הדברים פשוטים אקצר.

שו"ת שבט הלוי (חלק י סימן קג)

[וכיוצא בזה כתב שם חלק יא סימן קלז, יעו"ש].

פרשת חוקת:

מדוע רק עכשיו אמרו בני ישראל שירה

אָז יִשְׁרִי יִשְׂרָאֵל אֶת הַשִּׁירָה הַזֹּאת עָלֵי בָּאָר עֲנֵנוּ לָהּ (כא), (ז). להבין למה לא נאמרה שירה על הבאר עד כאן, וכן על המן, וכן על התוה"ק, וכבר הקשה באור החיים הק' על זה.

ונראה דשירה באה מחמת תוספת אהבה על שניתן להם בר וענין גבוה שאינו שייך להם, והיו יכולין להיות אף בלעדיו אלא שניתן להם בחסד השי"ת לתוספת טובה. אבל לאכול ולשתות אין שייך על זה שירה, כי לא היתה ההוצאה למדבר שימותו שם ברעב ח"ו, וכמ"ש התוס' יו"ט (ברכות פ"ז מ"ג) שעל כן בברכת המזון אומרים נברך אלקינו וזה שם המורה על דין, כי המזונות באין בדין, שלא נברא האדם למות ברעב. ועל כן ההוצאה לכך היתה מתחילה, ועל כן הוא דבר ששייך אליהם ואין שייך על זה לומר שירה.

אבל כשירדה הבאר לתוך הנחל והעלתה משם דם ההרגים וזרועות ואברים והוליתם סביב למחנה ועלה ממקום נמוך למקום גבוה היפוך טבעה, זה לא היה בכלל התנאים, ועל כן שייך על זה שירה.

וכן י"ל במתן תורה אף שמתן תורה היה ברחמים וכמ"ש התוס' יו"ט (שם) שעל כן בברכת התורה מזכירין שם של רחמים, מ"מ מאחר שההוצאה היתה על זה וכמו שנאמר (שמות ג, יב) בְּהוֹצִיאָךְ אֶת הָעָם כו' תַּעֲבֹדֶנּוּ אֶת הָאֱלֹקִים עַל הָהָר הַזֶּה, ובלי תורה אין להם חיים כלל כי כל חיות ישראל היא בתורה, ועי' ברמב"ם (פרק ז' מה' רוצח ושמירת הנפש ה"א) שכתב וחיי בעלי חכמה ומבקשיה בלא תלמוד תורה כמיתה חשובים, על כן לא שייך לקרוא תוספת טובה שיצדק לומר על זה שירה, כי אין זה תוספת אלא יסוד ועיקר ישראל. הגם שלפ"ז יש להבין מ"ש בהגדה אילו קרבנו לפני הר סיני ולא נתן לנו את התורה דיינו, אבל הפירוש דבמה שקרבנו לפני הר סיני פסקה זוהמתן ועל ידי מצוות פרישה והגבלה שהן כלל התורה שלא יעלה האדם למעלה לפניו ממחיצתו ושלא ירד למטה ממחיצתו כמו שכתבנו במקום אחר, ובאמצעות זה הי' מקום להעלות את ישראל שיקיימו מעצמם את פרטי התורה כמו האבות שקיימו את התורה כולה קודם שניתנה ע"י טורח ויגיעה רבה בנפש, עד לבוא לכל פרט ופרט. וכבמד"ר (ריש פ' ויקרא) שהראשונים נקראו תמימי דרך שקיימו את התורה עד שלא ניתנה, ורצה השי"ת להיטיב עמם ונתן להם את התורה בכל פרט ופרט, והבן.

שם משמאל (פרשת חקת - שנת תר"ע)

פרשת בלק:

כל - הכוונה גם לארץ סיחון ועמון ומואב

וַיֵּרָא בָלָק בֶּן צְפּוֹר אֶת כָּל אֲשֶׁר עָשָׂה יִשְׂרָאֵל לְאַמּוֹרֵי (כב, ב). ידועים דברי התוספות יום טוב (סוף מסכת פרה) דתיבת כל אינה בפחות מ'ג', ויש לומר דהכוונה על ארץ סיחון ועוג, ועמון ומואב, שלקחו סיחון מהם כמבואר בתורה שלקח סיחון ארץ מואב, ובהפסטה שלקח ארץ בני עמון.

בן לאשרי

פרשת פינחס:

כל - הכוונה גם לארץ סיחון ועמון ומואב

עֲלֵת תְּמִיד הָעֶשְׂתִּיה בְּהָרֵי סִינִי לְרִיחַ יִיחָם אֲשֶׁהָ לָהּ (כח, ו). בפרשת פנחס בפרשת התמיד כתיב "עֲלֵת תְּמִיד הָעֶשְׂתִּיה בְּהָרֵי סִינִי לְרִיחַ יִיחָם אֲשֶׁהָ לָהּ", ופרשתי על פי דברי חז"ל שלהי מנחות דף ק"י דמיכאל שר הגדול מקריב תמידין בכל יום במזבח של מעלה, וכתבו התוס' שם דיש מדרש דמקריב נשמותיהן של צדיקים יעו"ש, ועל כרחך לומר דהקב"ה יש לו נחת רוח וריח נחוה עם נשמות הצדיקים כמו בקרבן התמיד של כבשים, ובאמת מבואר במסכתמועד קטן כ"ה דרוכב ערבות שש בבוא אליו נפש הצדיק עיי"ש.

- והנה שמעתי ממרן [הקול אריה] ז"ע דהר סיני נקרא התלמיד חכם, ואמר דמה שאמרו חז"ל (תענית ד) האי תלמיד חכם דרתח אורייתא הוא דמרתחי ליה, לפי שיש בו תורה, והתורה ניתנה באש והתורה כופה נקראת אש דת, על כן מזה בא לו הרתיחה, וזה שאמר בפרשת יתרו והר סיני, התלמיד חכם, עשן כולו, הוא מלא רתיחה, יען מפני אשר ירד עליו ה' באש, ועוד האריך בזה רש"י.

- ויש לומר דתלמיד חכם נקרא תלמיד חכם ולא חכם לפי שהוא עניו ושפל רוח כמו שכתב התוספות יום טוב (ריש מסכת אבות), על כן נקרא הר סיני, כי בהר בו ה' בחר סיני מפני הענוה שבו, כמו שדרשו חז"ל (מגילה כט) על הכתוב למה תרצדון הרים גבונים כולכם בעלי מומין, ואמרו שמע מינה מאן דיהיר בעל מום הוא, ומבואר בתוספות חדשים דזה שאמר משה קיבל תורה מסיני כידוע, לכן נקרא תלמיד חכם בשם הר סיני לפי שהוא שפל ברך ועניו, וזה שאמר 'עולת תמיד' היינו קרבן התמיד, העשויה בהר סיני, רצה לומר עם התלמיד חכם, מה שמקריב מיכאל נפשות הצדיקים, הוא לריח ניחוח לה' והבן.

הגה"ק רבי שלמה זלמן עהרנרייך זצ"ל גאב"ד שאמלוי - דרשות לחם שלמה" עמ' רס"ח

ששון יום טוב

מטעמת מהביאור הנפלא "ששון יו"ט" שבהוצאתנו - המבאר דברי התו"ט

לבקשת רבים מקוראי הגליון, מביאים אנו טעימה מהפירוש הנפלא "ששון יום טוב" המבאר את דברי רבינו התוס' יו"ט - בשילוב תיבות הביאור בתוך דבריו.

בחרנו להגיש בפני הקוראים פירוש על דברי רבינו במסכת אבות (פרק ה' משנה ו) - הקשורים לפרשת קרח.

יש לציין שמפאת קוצר היריעה הבאנו רק את הפירוש המשולב בתוך התיבות, ולא את כל הערות המחכמות המעטרות את הפירוש, ויותר ממה שכתוב כאן מבואר ומפורט בספר עצמו, ישמע חכם ויוסף לקח - ללמוד בספר עצמו - בבחינת אותיות מחכמות, וימצא נופת צופים וכל טעם.

ביאור נפלא במה שפצתה האדמה את פיה

שנינו במשנה במסכת אבות (פרק ה' משנה ו): עשרה דברים נבראו בערב שבת בין השמשות ואלו הן פי הארץ וכו'.

[פי הארץ - פירש הר"ב לבלוע קרח ועדתו וכן פירש הרמב"ם.
וקשה דאמר (במדבר ט"ז, ל) אם בריאה יברא ה' ופצתה האדמה את פיה וגו', והרי ברואה ועומדת כפי קבלת חז"ל פה במשנתנו, ואין קבלתם אלא איש מפי איש עד משה רבינו ע"ה... ולכן נ"ל לפרש בהקדים עוד שלשה דקדוקים. א', אמרו ופצתה האדמה את פיה, ובשעת מעשה נאמר ותפתח (לשון פתיחה). ואף אם לא היה נאמר כן בשעת מעשה, ג"כ יש לדקדק למה לא אמר לשון פתיחה שהוא מורגל יותר ממה שהוא מורגל לשון פצתה. ב', זה שאמר (במדבר י"ז, ט"ז, ל"ג) וירדו חיים שאולה, שממה שלא אמר שאול אלא שאולה, למדריגה התחתונה של שאול הוא, כפי מה שהזכיר רש"י ז"ל בתהלים (ט' בפסוק [י"ח]) ישובו רשעים לשאולה, אמר ר' אבא בר זבדי למדריגה התחתונה של שאול. ומנא ידעו כל העם שהגיעו חיים עד שאולה (שנצטערו עד שם כמ"ש רבינו בסמוך), ואף שעדות הכתוב אין להכחיש, אבל כשהפסוק מודיע הענין איך שנתפרסם ונודע (לכל העם) שירדו חיים למדריגה התחתונה של שאול, הלא טוב אף נאה, דרש ומבקש, להפסוק להודיע, וצריך א"כ חקירה בפסוק איה איפה מודיענו כזאת. שלישית. אמרו וכל העם נסו לקולם, ואין בדרך שומעי קול צועקים או ואבוי שינוסו, אבל יתקברו אל הקול ההוא לשמוע הסבה שצועקים בעבורה, והרי רש"י ז"ל כתב

לקולם בשביל קול היוצא על בליעתם, ופירש הרא"ם שהוא הקול היוצא מתוך הבקיעה כדמות רעם שמבהיל את האנשים לברוח, לא לקול צעקתם בעת בליעתם, כי הקול ההוא אינו קול מברוח אלא אדברה מקבץ הוא את האנשים לבא לשמוע את צעקתם בעת ההיא ולראות הפלא ההוא שלא נהיה כמוהו מששת ימי בראשית עד היום ההוא, עכ"ל.

פירוש "פי הארץ" שהארץ דיבר בחיתוך דברים

ומעתה אני אומר שקול הבקיעה, אף שהרא"ם אמר שהוא כדמות רעם, יכולני לומר שהקול ההוא שיצא מתוך הבקיעה קול דברים היה המשמיע ומגיד שירדו חיים שאולה, היינו למדריגה התחתונה, ויהי לאות גדול שהאדמה השמיעה קול דבור חותך ואומר שעד המדריגה התחתונה באו חיים, שנצטערו עד שם. וזהו אשר ביקש עליו מרע"ה באמרו ופצתה, שעל פתיחה שלצורך הבליעה היה לו לומר ופתחה וכמו שכתוב במעשה (ותפתח הארץ את פיה), אבל אמר ופצתה מלשון פציתי פי לה' דכתיב ביפתח בספר שופטים [י"א, ל"ה] ומלשון פצו שפתי שבספר תהלים (ס"ו [י"ד]), שענינם הדבור. וכה יאמר אם בבריאה (של פתח הגהינם) יברא ה' דבר חדש, ופצתה האדמה ותדבר בחיתוך הדיבור וכו'. ותחסר ב"ת השמוש בתיבת בריאה (וכאילו כתיב ב' בריאה), כמו ששת ימים עשה ה' וגו' שענינו בששת, וכן ונשלמה פרים שפתינו, ענינו בשפתינו, ועוד יש זולתם חסידי אות ה"בית". ויאמר אם בבריאה שמששת ימי בראשית הוא הגיהנם יברא קרובי פתחא כמאמרם ז"ל, וע"י קרובי פתחא לכאן ופצתה האדמה את פיה להשמיע קול שפתיים קול דברים להגיד כל הנעשה בתוכה עד שאול תחתית המדרגות. ואח"כ בשעת המעשה אמר ותפתח הארץ את פיה, פתיחת פה לבד לא ענין דבור, והיתה הפתיחה לענין ותבלע אותם. אמנם עוד היה שכל האדם נסו לקולם הוא קול שיצא על בליעתם קול דברים משמיע שירדו חיים שאולה לדיוטא התחתונה של שאול.

ועוד לו כדמות ראה למה שפירשתי, מה ששנה התנא בענין האתון לומר [פי האתון] (לפי) [ולא] שהאתון נברא בין השמשות, והרי כל הפיות שוות ומה יש באתון פה שצריך בריאתו שתהיה בין השמשות, אם לא שהפה ענינו באתון הדבור, שזהו נברא בין השמשות, א"כ פי הארץ ג"כ על הדבור הוא שאמר על פתיחת פה בעלמא. ועד שני הוא מה ששנה פי הבאר לדברי ה"מ שהזכיר הר"ב שפירושו שאמרה הבאר שירה וכו'. וכל זה נראה לי ובעיני הוא כמו כפתור ופרח:]

**רוצים אתם לטעום
תוספות טעם**

**במסכת
אבות?**

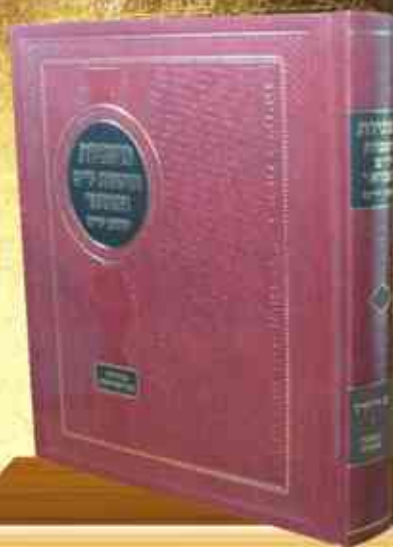
למדו מסכת אבות עם

**פירוש תוס' יו"ט
המבואר**

**רבנים, בעלי דרשנים, וכל מי שהגה במשניות הלזו,
מעידים: שלא ראו כבושם הזה,
המקיף כל חלקי הפרד"ס בלימוד פרקי אבות**

...לאחר שתגמור ללמוד סוגיא עם הראשונים,
תלמד משניות עם "תוספות יום טוב", סי זייער גוט. [זה מאד טוב].
(אמר זאת בחיוך גלבב כזה שעד היום חש השואל בטעם של התו"ט).
מעשה איש ח"ג דף פ"ח

ואלו הם
דברי החזו"א:

סיפורים נפלאים ישועות ונחמות בזכות הזכירות מלשוחה בשעת התפילה כתקנת רבינו התוס' יו"ט

קיבל על עצמו שתיקה בתפילה וזכה לראות כיצד השגחה פרטית פתחה לו שערי פרנסה

ואכן, את אשר יגור התרחש. הגביר סיים את התפילה בשיר של יום, קיפל את תפיליו והתאדה. צער רב מילא את ליבו, אך גם תחושה של אושר הציפה אותו: "עמדתי בניסיון! נכון, הפסדתי 200 דולר, אבל הרווחתי עמידה בנסיונות!" המלמד קיפל את תפיליו ומשבא להרים את הטלית שלו גילה תחתיו את הפלאפון של הגביר. מסתבר שהפלאפון נפל מתחת לטלית, נטמן והסתתר שם עד לרגע זה...

הוא לקח את הפלאפון איתו. קיווה לקיים השבת אבידה וגם אולי לזכות לפגוש את הגביר שוב... ואכן, כעבור כעשר דקות הפלאפון רטט...

הגביר על הקו: "ווער רעדט? מיין סעלפון איז ביי אייך? וואו זענט איהר?" (מי מדבר? הפלאפון שלי אצלך? היכן אתם?). 'כן', השיב המלמד, 'אני עדיין כאן בשטיבלך'. 'אני תיכף מגיע', אמר הגביר, 'תחכה לי בחוץ בבקשה'.

נרגש יצא המלמד מחוץ לבית הכנסת כשליבו פועם בתקווה מחודשת. והנה, מעבר לעיקול הרחוב הופיע רכב מהודר. הגביר פתח את החלון, 'יונגערמאן, יישר כוח', וקשר עמו שיחה, 'מאין באת?'... 'מארה'ק'... 'למה הגעת הנה?'... 'אני עומד לחתן את בתי הכלה בסייעתא דשמיא'... 'כמדומני שעמדת לידי בתפילה, האם קיבלת כבר ממוני?'... 'לא', ענה המלמד. 'למה?'... 'התעניין הגביר. סיפר לו המלמד מה שקיבל על עצמו שלא לאסוף כסף באמצע התפילה'...

הגביר התרגש, הוציא את הארנק שלו ושלף המחאה כתובה בסכום של 20 אלף דולרים!! הושיט את זה למלמד ואיחל: 'שיהיה לך להכנסת כלה'.

המלמד הנרגש החזיק את הצ'ק וליבו בלע מילים: "תזכו למצוות, יישר כוחכם!! אין מילים בפי". (גל' קדושת בתי מקדש מעט)

נס דפוא' בזכות שמירת כבוד בית הכנסת

הגאון רבי יצחק זילברשטיין שליט"א סיפר: "אברך שאשתו חלתה, רחמנא ליצלן, בא לשאול אותי במה כדאי להתחזק לרפואתה. אמרתי לו שיקבל על עצמו לא לדבר בבית הכנסת. ואכן, הוא קיבל על עצמו והמחלה נעלמה כליל. היא הלכה לבדיקות וברוך ה' אין כלום. והיא באה לבדיקות מדי חצי שנה - ואין גרורות".

האברך המשיך בקבלה זו על כבוד בית הכנסת בתור שמירה. אלא שאחרי זמן מה, הוא הזדמן לאחד מבתי הכנסת ואמרו לו שאביו הוא 'ראש המדברים' באותו בית כנסת... הוא בא לרב זילברשטיין ודמעתו על לחיו: "מה לעשות? אני רוצה שאשתי תמשיך להיות בריאה, ואנחנו רואים שזה עוזר, והנה אבי משוחח בבית הכנסת!..."

הרב זילברשטיין אמר לו - "אני אדבר עם אביר". הרב ציין שפרץ בזה גדר, כי מורו וחמו מרן הגרי"ש אלישיב זצוק"ל לא התיר לספר על מחלות, אבל לכבוד קדושת בית הכנסת התיר לעצמו. הוא קרא לאב ואמר לו: "אתה לא יודע, אבל כלתך בסכנת נפשות! בנך קיבל על עצמו את הנושא של שיחה בטילה בבית הכנסת!" ולסוף, האב נהיה הממונה באותו בית כנסת על איסור הדיבור!...

(מוסף שבת קודש 'וישלח' תשפ"ב)

בשנה שעברה, לפני יום היארצייט של התוספות יום טוב, חיפשתי עבודה לאשתי שהייתה צריכה לעזור את משרתה הקודמת מסיבות מסוימות. חיפשנו רבות משרה שתהיה נוחה ושכר טוב בצדה, כי היינו זקוקים מאוד להכנסה הזו. לצערנו, שום דבר לא התקדם. חשבתי לעצמי, אקבל על עצמי קבלה טובה. קיבלתי על עצמי שלא לדבר בשעת התפילה למשך ארבעים יום, ואתחזק בעבודת התפילה.

שבוע לפני תום הקבלה, חבר שלי ביקש ממני לקבל קבלה לזכותו, כי הוא ציפה לישועה. הוא קרא בגיליון כלשהו שאם מקבלים קבלה עבור הזולת, הזכות גדולה אף יותר. הסברתי לו שאני בעיצומה של קבלה ואיני רוצה כעת לקחת עוד אחת. אך לאחר הפצרות רבות, הסכמתי לקבל קבלה נוספת לשבועיים ביחד איתו. הוא ביקש שהקבלה הנוספת שלי תכלול תוספת מיוחדת. ואכן הוספתי קבלה, שגם בין גברא לגברא בזמן קריאת התורה לא אדבר כלל וכלל.

הגיע היום האחרון של השבוע השני, ובאותו יום אשתי קיבלה שיחת טלפון ממשרד שבו מאוד רצתה לעבוד. היא המתינה לשיחה הזו במשך חודש. המשרד הודיע לה כי היא התקבלה לעבודה. השכר היה טוב מאד, ברוך ה', הודו לה'. (נקדישך, מורא מקדש)

התגבר על ניסיון של שתיקה בשעת התפילה וכבוד בית הכנסת וזכה לנס של עשרים אלף דולר

סיפר לי אברך, מלמד בחיידר, שבדידיה הווה עובדא: הוא יצא לחו"ל לאסוף כסף עבור בתו הכלה העומדת להיכנס לחופה, הרביעית במספר מעשרת ילדיו. קבלה טובה קיבל על עצמו האיש שלא יפשוט ידו לקבל כסף באמצע התפילה!

יום אחד הוא מתפלל בויליאמסבורג ומגלה שהעומד לידו בשטיבלך של סאטמאר הוא יהודי עשיר גדול מאוד, וכל מי שמושיט לו יד הוא מעניק לו \$200. כמעט שלא היה שייך להתפלל שם. השמועה עברה מפה לאוזן והתור של האנשים שנעמדו בשורה אצלו פשוט הפריע מאוד למהלך התפילה. שד"רים ומשולחים וגם הרבה מתפללים רגילים שבימים כתיקונם לא מחזרים על הפתחים לא עמדו בפיתוי ונעמדו לקבל את המאתיים הירוקים...

המלמד דגן נשך את שפתותיו ובלבו הלמו הפעימות: האם יעמוד בניסיון? הוא עומד צמוד אליו, רק להושיט את היד ולקבל את המענק ולהמשיך בתפילה, אך הוא התגבר, התאפק ונשך את שפתיו ולא הושיט את ידו.

הגליון בתנדב

לע"ג מו"ה צבי ב"ר שלמה זלמן ע"ה כרמל גפס' כ"ה תמוז.
בתנדב לאות הכרת הטוב לבנו הנדיב המפואר מו"ה שמואל משה הי"ו.